

Nyhetsbrev från Bryssel

Februari 2021

1. EU-krönikan 2. Tack för mig! 3. Europeiska medborgarinitiativ 4. Vicelantråd Harry Janssons brev till kommissionen gällande "minority safe pack" 5. EU:s utrikespolitik 6. Konferensen för Europas framtid 7. "Greenwashing" och EU:s konsumentagenda

1. EU-krönikan

Den förra krönikan avslutade jag med att konstatera att det var dåligt skidföre i Bryssel. Det har jag minsann fått äta upp! För i princip första gången under alla de år jag arbetat i Bryssel har vi i skrivande stund vad som ändå får betraktas som en rejäl vinter med stabila minusgrader och snö. Det är ovanligt men vackert att se Bryssel i vinterskrud. Nu förstår jag bättre varifrån flamländska konstnärer som Leytens och Brueghel fick sin inspiration, färgerna och ljuset som finns nu är lätt att känna igen i deras tavlor.

Lika kallt som vädret är relationerna mellan EU och Ryssland. Den ryska regimens behandling av oppositionspolitikern Alexei Navalny har väckt starka reaktioner bland både medborgare och ledare runt om i EU. Det var i efterspelet kring det här som EU:s höga representant för utrikesfrågor (EU:s "utrikesminister") Josep Borrell valde att åka till Moskva för att möta sin ryske kollega Sergey Lavrov. Många EU-politiker hade kraftigt avrått Borrell från att åka utan att vara bättre förberedd men det lät inte hindra honom. Med facit i hand skulle det kanske varit en bra idé att lyssna på kritikerna. Resan blev allt annat än en styrkedemonstration från EU när de ryska värdarna lyckades göra besöket till ett spektakel som fick Borrell att se väldigt svag ut. Men en sak är i alla fall tydlig efter mötet, relationerna mellan Ryssland och EU är frostigare än på länge.

Det är ibland lätt att glömma den stora bilden när man dagligen jobbar med konkreta EU-direktiv. Det är dock viktigt att komma ihåg att också lyfta blicken. EU-samarbetet är extremt viktigt för vårt geopolitiska inflytande och framförallt vi i vår del av Europa har väldigt mycket att vinna på ett EU som är starkt nog att stå upp mot Ryssland. Mer om EU:s utrikespolitik kan du läsa i det här nyhetsbrevet.

Jag ska avsluta krönikan med en tråkig sak. Det här är praktikant Heidi Erikssons sista nyhetsbrev innan hennes praktik tar slut. Praktikanten har alltid en viktig roll här på representationen men det har varit en extra utmanande period på grund av Coronan och distansarbetet. Heidi har dock skött det hela med bravur! Redan från första dagen har hon haft en bra inställning och verkligen visat att hon vill lära sig mer. Jag tror knappast det här är det sista vi har sett av Heidi i EU-sammanhang.

Den 1 mars inleder nästa praktikant, Julius Karlsson, sitt arbete. Mer om honom i nästa nyhetsbrev alltså.

Sköt om er där hemma!

Anton Nilsson
Landskapsregeringens representant till EU

En bild på ett vitt Bryssel. Den här parken ligger precis utanför Finrep.

2. Tack för mig!

Som ovan nämnts börjar det bli dags för mig, Heidi Eriksson, att tacka för mina nästan sex månader med Anton Nilsson vid Finrep. I mars börjar nästa högscolepraktikant, Julius Karlsson, och då är det han som bland annat kommer författa dessa nyhetsbrev.

Jag är otroligt nöjd och stolt över min tid som praktikant hos Anton. Han är väldigt duktig på det han gör så det har varit spännande att hänga med, lära sig och se hur han arbetar. Även om Brysselvistelsen var kort innan lockdown satte käppar i hjulen så har distansjobb fungerat och jag hade turen att få jobba inne på landskapsregeringen några dagar också. Minns att jag i septembers nyhetsbrev då jag introducerade mig talade om EU:s komplexitet och min vilja att förstå tillräckligt för att kunna orientera mig i den. Nu under mina sista praktikdagar kan jag inte påstå att jag på något vis är fullärd, vilket man heller aldrig blir när det kommer till att förstå något som är i ständig utveckling, men jag har kommit en bit på vägen. Jag har fått en bredare förståelse för utmaningarna med att vara ett självstyrt land i ett huvudsakligen statsamarbete, jag har observerat tjänstemannarollens betydelse för konstruktiv EU-politik, sett det mänskliga planet som alla institutioner i slutändan bygger på samt fått orientera mig i en mängd olika sakfrågor.

Jag hoppas verkligen att jag får möjligheten att fortsätta upptäcka Bryssel under andra omständigheter och vill samtidigt tacka så mycket för den här upplevelsen.

Until next time! /Heidi Eriksson

3. Europeiska medborgarinitiativ

År 2012 införde EU europeiska medborgarinitiativ, vilket är en möjlighet för europeiska medborgare att aktivt uppmana kommissionen att prioritera lagstiftning inom specifika områden. Kommissionen är som bekant den enda EU-institutionen med initiativrätt, det är alltså bara de som kan föreslå ny lagstiftning även om det är rådet och Europaparlamentet som i slutändan i regel är dem som godkänner lagarna. För att framföra ett medborgarinitiativ behöver man uppfylla en del formella krav. Man behöver bland annat skapa en kommitté som består av minst sju röstberättigade EU-medborgare som bor i minst sju olika EU-länder samt registrera sitt initiativ med information gällande initiativets innehåll, rättsliga ramar samt eventuell finansiering erhållen för att driva initiativet. Innan förslaget beaktas av kommissionen krävs även minst en miljon underskrifter från minst sju EU-länder (varav ett minsta antal underskrifter per land). Det är således en relativt arbetskrävande process att genom medborgarinitiativ lyfta ärenden till EU-agendan.

Ifall initiativet uppfyller de formella kraven och tillhör EU:s behörighet (EU kan ju exempelvis inte bestämma saker som enligt fördragen ska skötas av medlemsstaterna) kommer ärendet utredas av kommissionen. Inom tre månader kommer man sedan få träffa EU-företrädare, presentera sitt initiativ vid en offentlig utfrågning i Europaparlamentet samt erhålla ett formellt svar där kommissionen förklarar huruvida de kommer att lägga fram lagförslag utifrån initiativet eller inte. Kommissionen kan alltså välja att inte prioritera medborgarinitiativ, oberoende om det uppfyller alla formella krav.

Från det att medborgarinitiativ blev en möjlighet är det endast sex stycken som lyckats uppfylla de formella kraven. Dessa är "Right2Water" (uppmanar upprättande av EU-lagstiftning som säkerställer att alla EU-medborgare har tillräckligt och rent dricksvatten), "One of Us" (vill göra abortreglerna mer stränga), "Stop Vivisection" (uppmanar kommissionen att lägga fram ett lagförslag som avskaffar djurförsök), "Ban Glyphosate" (vill förbjuda glyfosat, reformera förfarandet för godkännande av bekämpningsmedel och fastställa obligatoriska minskningsmål för EU:s bekämpningsmedelsanvändningen), "Minority SafePack" (uppmanar EU anta en rad rättsakter för att förbättra skyddet av personer som tillhör nationella och språkliga minoriteter) samt "End the Cage Age" (vill att EU förbjuder boskapsuppfödning i bur). Av ovanstående initiativ är det endast "Right2Water" och "Ban glyphosate" som fått någon slags rättslig påverkan. "End the cage age" har dock inte fått kommissionens feedback än.

[Här](#) kan man se alla medborgarinitiativ som söker stöd just nu.

4. Vicelantråd Harry Janssons brev till kommissionen gällande ”minority safepack”

Då Harry Jansson, vicelantråd och ansvarig för EU-frågor vid landskapsregeringen, fick höra kommissionens slutsats att inte föreslå några lagförslag i och med ”minority safepack”-initiativet skickade han, på EU-enhetens initiativ, ett brev till kommissionens Věra Jourová .

”Minority safepack” är alltså ett medborgarinitiativ som syftar till att stärka skyddet för minoriteter och stärka det regionala inflytandet i EU. Över 1,1 miljoner européer skrev under medborgarinitiativet som innehåller bland annat ett antal konkreta förslag på ny lagstiftning som skulle kunna leda till förbättringar på det området. Förslagen rör bland annat skydd för minoritetsspråk och konkreta förslag för att förbättra språkliga minoriteters tillgång till exempelvis TV-sändningar från andra länder. I EU-kommissionens svar på medborgarinitiativet konstaterar Jourová att kommissionen inte ser någon anledning att komma med några nya lagförslag. Harry Jansson menar att det är beklagligt: ”Att EU-kommissionen helt väljer att ignorera över 1,1 miljoner EU-medborgares krav på ökat fokus på regionalt självbestämmande på det här sättet är inte acceptabelt. Det är tydligt att det finns mer arbete att göra för att säkra både minoriteters rättigheter och regionalt självbestämmande i EU och här måste även kommissionen ta sitt ansvar. Ett EU som inte tar de här frågorna på allvar kommer aldrig kunna fungera som den enande kraft det var tänkt från början.”

För Ålands del finns många utmaningar på EU-nivå: ”Vi ser allt oftare hur EU-kommissionen till exempel kräver att EU-regler implementeras på ett och samma sätt i varje medlemsstat. För en autonomi som Åland är det djupt problematiskt och något som riskerar urholka självstyrelsen. Det är dags för kommissionen att på allvar se över sina prioriteringar och återuppta diskussionen om både subsidiaritetsprincipen och ’Regionernas Europa’”, konstaterar Jansson. Här kan du läsa [brevet](#) till kommissionären samt Euractivs publicering av [Janssons opinion](#)!

The screenshot shows the Euractiv website interface. At the top, there is a navigation bar with the Euractiv logo, a search bar, and links for 'The Capitals', 'Newsletters', 'Login / Register', 'Events', and 'EURACTIV Network'. Below this is a secondary navigation bar with categories: 'Agrifood', 'Digital', 'Economy & Jobs', 'Energy & Environment', 'Global Europe', 'Health', 'Politics', and 'Transport'. The main content area features four article cards:

- Italy's ruling parties inch towards new government deal** (Politics, Feb 1, 2021): The squabbling parties in Italy's outgoing coalition will hold further detailed talks on forming a new government on Monday (1 February), a senior lawmaker brokering the negotiations said.
- Myanmar military seizes power, detains elected leader Aung San Suu Kyi** (Global Europe, Feb 1, 2021): Myanmar's military seized power in a coup against the democratically elected government of Nobel laureate Aung San Suu Kyi, who was detained along with other leaders of her National League for Democracy (NLD) party in early morning raids.
- Today's EU disregards regional autonomy, the Commission should respond** (Opinion, Feb 1, 2021): Today we often see an EU where the principle of subsidiarity is only a theoretical concept and regional autonomy is not taken into account. It is time for the Commission to step up its efforts and a first step could be to give the Minority Safepack initiative the attention it deserves, writes Harry Jansson.
- EU must step up military assistance to Mozambique, says Portuguese presidency** (News, Feb 1, 2021): The European Union must step up its military and security assistance for Mozambique as the southeast African country struggles to cope with a growing threat of jihadist insurgency, Portugal's foreign minister, Augusto Santos Silva, has told EURACTIV.

5. EU:s utrikespolitik

EU är visserligen främst ett europeiskt samarbete, men vi arbetar även aktivt för att ta en större roll i världssammanhang. EU:s utrikes- och säkerhetspolitik syftar till att ge de europeiska medlemsländerna större relevans på världsscenen än om de skulle agera ensamma.

Den gemensamma utrikes- och säkerhetspolitiken (Gusp) inrättades 1992 och innefattar flertalet prioriteringar. Förutom att bevara fred och stärka den internationella säkerheten försöker EU även främja demokrati, rättsstatsprincipen, respekten för mänskliga rättigheter och friheter samt allmänt stärka europeiska värderingar på andra håll i världen. Kommissionen vill också att EU ska vara en relevant aktör vad gäller internationella samarbeten och global handel.

Inom utrikespolitiken är EU:s främsta beslutsfattande organ Europeiska rådet, alltså medlemsstaternas stats- och regeringschefer. De flesta utrikes- och säkerhetspolitiska beslut kräver samtycke från alla EU-länder. Vad gäller internationella samarbeten och avtal är EU en egen juridisk person och därför ett föremål för internationell rätt som kan förhandla och ingå internationella avtal på egen hand, förutsatt att EU har befogenheter på detta område. Om föremålet för ett avtal inte faller under EU:s exklusiva behörighet måste medlemsstaterna också underteckna avtalet. EU upprätthåller partnerskap med många viktiga aktörer och försöker se till att dessa relationer bygger på ömsesidiga intressen och fördelar.

Genom Lissabonfördraget 2009 inrättade EU även en diplomatisk arm, den Europeiska utrikestjänsten (EEAS) under ledning av unionens höga representant för utrikesfrågor och säkerhetspolitik. Utrikestjänsten är en självständig institution och den lyder inte direkt under vare sig rådet eller kommissionen, även om den arbetar i nära samarbete med dessa. Den höga representanten är den EU-kommissionär som ansvarar för samordningen av EU:s utrikespolitik och är för närvarande Josep Borrell. Borrell och EEAS leder ett nätverk med över 140 delegationer och kontor runt om i världen som främjar och skyddar EU:s värderingar och intressen. Delegationerna spelar alltså en viktig roll för att företräda EU och dess medborgare runt om i världen samt bygga nätverk och partnerskap. Dessutom analyserar och rapporterar de om den politiska utvecklingen i sitt värdland. EU har också delegationer till internationella organisationer som t.ex. FN och världshandelsorganisationen (WTO). Delegationerna är diplomatiska beskickningar, precis som vid en ambassad.

Det finns även fler organ som inrättats inom ramen för den gemensamma utrikes- och säkerhetspolitiken. Inom rådet finns exempel en sammansättning av medlemsstaternas

försvarsministrar som kallas utrikesrådet (FAC). De övervakar den internationella situationen inom relevanta områden och övervakar också genomförandet av överenskomna politiska åtgärder. Sedan finns också bland annat Europeiska försvarsbyrån (EDA) som stöder projekt inom det europeiska försvarssamarbetet och fungerar som forum åt de europeiska försvarsministerierna samt EU:s institut för säkerhetsstudier (EUISS). [Här](#) kan man läsa mer om de olika organen som ansvarar för EU:s säkerhets- och utrikespolitik.

EU:s utrikespolitik kan kännas långt bort för många av oss, men den berör i slutändan även oss. Visste ni exempelvis att om ni råkar ut för allvarliga svårigheter någonstans utanför EU, och ert eget land inte har en ambassad där, så kan ni få hjälp från ett annat EU-lands ambassad? Det har man rätt till som EU-medborgare på grund av EU:s utrikespolitiska prioriteringar.

[Här](#) och [här](#) kan man läsa mer om EU:s utrikes- och säkerhetspolitik.

Bild tagen utanför EEAS huvudsäte i Bryssel.

6. Konferensen för Europas framtid

Konferensen för Europas framtid är något som kommissionens ordförande, Ursula von der Leyen, lyfte i sina politiska riktlinjer redan år 2019. Tanken är att konferensen ska stärka medborgardemokratin i Europa genom att samla medborgare och aktörer för att diskutera Europas framtid. Planen var att konferensen skulle starta på Europadagen den 9 maj 2020 och pågå i två år, men det visade sig att starten var svårare att få till än väntat. Delvis på grund av Covid-pandemin, och delvis på grund av oenighet mellan kommissionen, rådet och Europaparlamentet kring både det praktiska upplägget samt vem som ska agera ordförande för konferensen. Ett större dilemma är även huruvida förslagen som diskuteras under konferensen ska ha möjlighet att bidra till fördragsändringar eller hur man kan försäkra aktörer att deras deltagande i konferensen faktiskt kommer få praktiska konsekvenser.

I början av februari 2021 antog rådet, och preliminärt även Europaparlamentet, en ny ståndpunkt gällande konferensen. Målsättningen är nu att konferensen ska ledas av tre huvudaktörer; kommissionens, Europaparlamentets och rådets ordförande. De siktar även på att konferensen ska kunna starta den 9 maj 2021. Vad gäller praktiska arrangemang finns det ännu en del oklarheter då man inte vet hur Covid-läget ser ut, men antagligen kommer konferensen skötas delvis på distans. [Här](#) kan man läsa rådets position gentemot konferensen mer ingående.

För Ålands del vore det gynnsamt om konferensens debatter ledde till fördragsändringar. Då skulle säkerligen debatten om den så kallade "Spitzenkandidaten" (läs mer om det [här](#)) samt transnationella vallistor bli aktuell. Transnationella vallistor handlar om att eventuellt införa ett system där man utöver att rösta på en kandidat från sitt eget land också kan kunna rösta på ytterligare en kandidat oavsett EU-land. Införs dessa ändringar krävs en revidering av den europeiska vallagen vilket skulle vara en möjlighet för Åland att återigen lyfta frågan om den egna plats i Europaparlamentet som vi har rätt till.

Utöver detta ingår landskapsregeringens representant i Bryssel i ett nätverk som arbetar med att skapa ett gemensamt bidrag till konferensen. Nätverket heter "Regions 4 EU Recovery" och samlar ett flertal europeiska regioner för att gemensamt lyfta regionernas involvering i bland annat Covid-återhämtningen på EU-nivå. Landskapsregeringens representant leder, tillsammans med en kollega från Katalonien, arbetet med att komma med ett gemensamt bidrag till konferensen. Det ska fokusera på att få EU:s institutioner att inse mervärdet i att involvera autonomier och regioner mer i beslutsprocessen. Rent praktiskt överväger man exempelvis att föreslå att konferensen inkluderar en vecka tillägnad regionernas roll i EU där man kan diskutera en önskvärd utveckling med ett flertal europeiska aktörer.

7. "Greenwashing" och EU:s konsumentagenda

I slutet av januari gav kommissionen och de nationella konsumentmyndigheterna ut resultaten av en årlig övning där de granskar online-baserade marknaders överensstämmelse med EU:s konsumentlag. Denna gång låg kommissionens fokus på så kallad "greenwashing", det vill säga när företag påstår att de gör mer för miljön än de faktiskt gör. Övningen fokuserade alltså på att granska online-baserade företags "gröna" påståenden om produkter och tjänster från ett flertal olika sektorer.

De nationella konsumentmyndigheterna och kommissionen kom fram till att 42 % av 344 gröna påståenden online gav överdrivna, bristfälliga eller rent ut sagt felaktiga påståenden om produktens miljöpåverkan. "Greenwashing" blir allt vanligare då fler konsumenter söker sig till miljövänliga val och är i vissa fall olagligt enligt EU-lag (direktivet om oskäligen affärsmetoder).

För att motarbeta detta fenomen antog kommissionen bland annat en konsumentagenda under hösten 2020. Tanken är att agendan ska stärka konsumenternas roll i den gröna och digitala omställningen, som är två av EU:s prioriterade områden. Agendan innehåller prioriteringar och åtgärder som ska förverkligas under de kommande fem åren, bland annat ett lagförslag som stadgar strängare hållbarhetsrapportering till kunder. Här blir också taxonomin relevant, vilket är EU:s gemensamma klassificeringssystem för vad som anses vara hållbara investeringar.

[Här](#) kan man läsa mer om övningen och [här](#) hittas EU:s konsumentagenda.

Januaris nyhetsbrev hittas [här](#)!

Läs om bl.a. Brexit, klimatpakten, rådets ordförandeskap, EU:s finansieringsmetoder samt EU:s vaccinsamordning!

Decembers nyhetsbrev hittas [här](#)!

Läs om bl.a. offentliga samråd, "Regions 4 EU Recovery", Brexit, återhämtningsfonden och EU:s budget samt EU:s industristrategi!

Mejlet skickas av Ålands landskapsregerings representant i Bryssel.
Tanken är att mejlet ska sammanlänka ålänningar med EU-frågor på agendan.
Hör av er om ni har frågor eller specifika EU-ärenden ni vill att vi bevakar.

Ni når oss via:

anton.nilsson@formin.fi & heidi.eriksson@formin.fi